

ב"ה.

ג. ל י ר נ ר ת ל ע י ר ו נ ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
 ערוכים בידי נחמה ליכוביץ
 יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
 ההסתדרות נשי מזרחי באמריקה
 מהדורה מיוחדת בשביל ההסתדרות הציונית העולמית
 המחלקה לחנוך ותרבות תורניים בגולה

וירא (תשט"ז)

י"ח.

הערה: ע' גליון וירא תש"ה, ביחוד שאלה א, ב
 העוסקות אף הן בפסוקים ראשונים של פרשתנו וצרפם לזה!

א. א. וירא אליו ה' באלוני ממרא...

רש"י ד"ה וירא אליו: לבקר את החולה: אמר ר': חמא בר חנינא: יום שלישי
 למילתו היה ובא הקב"ה ושאל בשלומו.

רמב"ן ד"ה והנה שלשה אנשים: והנה פירוש הפרשה הזאת: אחרי שאמר (פ' י"ז),
 כי בעצם היום הזה נימול אברהם, אמר, שנראה אליו ה' בהיותו
 חולה במילתו, יושב ומתקדר בפתח אהלו מפני חום היום אשר
 יחלישנו, והזכיר זה להודיע, שלא היה מתכוון לנבואה, לא נופל
 על פניו, ולא מתפלל, ואעפ"כ באה אליו המראה הזאת באלוני
 ממרא, להודיע המקום אשר בו נימול וזהו גלוי שכינה אליו
 למעלה ולכבוד לו, כענין שנאמר במשכן (ויקרא ט' כ"ג) "ויצאו
 ויברכו את העם, וירא כבוד ה' אל כל העם" - זכו לראיית
 השכינה; ואין גלוי השכינה כאן וכאן לצוות להם מצוה או
 לדבור כלל, אלא גמול במצוה הנעשית כבר, ולהודיע כי כבר
 רצה אלוקים את מעשיהם. כענין שנאמר (תהלים י"ז) "אני
 בצדק אחזה פניך, אשבעה בהקיץ תמונתך".
 וכן ביעקב אמר (ל"ב ב'): "ויפגעו בו מלאכי אלוקים"
 ואין שם דבור ולא שחדשו בו דבר, רק שזכה לראיית מלאכי
 עליון וידע כי מעשיו רצויים.

וכן היה לאברהם בראיית השכינה זכות והבטחה. וכן אמרו
 חז"ל ביורדי ים (= יוצאי מצרים שנקרע להם ים סוף) שאמרו
 (שמות ט"ו) - "זה אלי ואנוהו" - "ראתה שפחה על הים מה שלא
 ראה יחזקאל הנביא" (מכילתא בשלח ג') - זכות להם בעת הנס
 הגדול, שהאמינו בה' ובמשה עבדו...

ואל תחוש להפסקת הפרשה, כי הענין מחובר, ולכן אמר
 "וירא אליו" ולא אמר וירא ה' אל אברהם; אבל בפרשה הזאת
 רצה לסדר הכבוד הנעשה לו בעת שעשה המילה ואמר, כי נגלית
 אליו השכינה ושלח אליו מלאכיו לבשר את אשתו וגם להציל את
 לוט אחיו בעבורו, וכו' כונתם (של רבותינו ז"ל), שאמרו "לבקר את החולה"
 שלא היה לדבור אלא לכבוד לו.

ועוד אמרו רבותינו (אבות דר' נתן פרק ב'): "מזבח אדמה
 תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך... בכל מקום אשר אזכיר את
 שמי אבוא אליך וברכתך" (שמות כ' כ"א) - ומה זה שבנה מזבח
 לשמי הריני נגלה עליו ומברכו, אברהם שמל עצמו לשמי - על
 אחת כמה וכמה.

1. מה קשה לרש"י בפסוקנו?
2. מה הראיה מלשון הכתוב לדעת רש"י, שפסוק זה הוא סיגמה
 של פרשה קודמת יותר משהיא פתיחה (או הקדמה) לפרשה
 הבאה?
3. במה דומה פסוקנו לדעת הרמב"ן לפ' ויקרא ט' כ"ג המובא
 בדבריו? מה הקשי המסומף בשניהם?
4. מה פירוש דברי הרמב"ן "ואין גלוי השכינה כאן וכאן..."
 לאלו שני מקומות בתורה התכוון?
5. מהו הקשי בכראשית ל"ב ב' שמישבו הרמב"ן ומה ענינו
 למקומנו?
- 6xx. הסבר את דבריו המסומנים בקו.
 מה הטענה נגד פרושו שיוכל הטוען לסעון וכיצד מישבה
 הרמב"ן, הסובר, שאין לחוש לה?
- 7x. כיצד מפרש הרמב"ן את דברי המדרש על "בקור חולים"
 המובא בדברי רש"י?

8. השוה את דברי הרמב"ן האלה (מן "וזה כונתם שאמרנו לבקר את החולה"....) כאן לדבריו
בראשית ל"ז ט"ו ו"ה ויטבאחז איש מן
וילחודיע עוד כי הצורה...
ויקרא ט' ז' ד"ה קרב אל המזבח החל מן "ויש
אומרים היה אהרן רואה" עד
"רצה ה' את מעשיו".
וע' גליון בלק תשס"ו שאלה 2!

הסבר על פי שלשת המקומות הנ"ל, מהי דרכו של הרמב"ן
בפרשו לנו את מדרשי חז"ל?
9א. מה דעתו של שכר מצוה בהביאו את הפסוקים מתהלים י"ז?
ולשם מה הביא את הפסוק ההוא כאן?

ב. ב. וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים
ספרי עקב י"א י':... וכבר היה ר' אליעזר ור' יהושע ור' צדוק מסובים
בבית משה בנו של רבן גמליאל. מזג רבן גמליאל כוס לר' אליעזר
ולא רצה לקבלו, לר' יהושע-וקבלו.
אמר לו ר' אליעזר: "מה זה, יהושע, שאנו מסובין ורבן גמליאל עומד
ומשמש?" אמר לו ר' יהושע: "הנח לו וישמש! אברהם גדול העולם שמש
למלאכי השדת וכסבור שהם ערבים, עובדי עבודת כוכבים, שנאמר "וישא
עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם..."
והלא דברים קל וחמר: אברהם גדול העולם שמש למלאכים וכסבור שהם
ערבים, עובדי עבודת כוכבים - רבן גמליאל לא ישמשנו?

אברבנאל ספר הכתוב עם היות שראה אותם אנשים לנגד עיניו, כבר הרגיש
בהם צד אלוקות, או צד מלאכות, או בכלל שלא היו כשאר בני אדם,
וזה, לפי שראה אותם במלוא עיניו רחוקים ממנו בדמות אנשים, ומיד
נפתע פתאום ראה אותם "נצבים עליו" ועומדים אצלו, וזהו אמרו:
"וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים". שאמרו "וישא עיניו וירא" -
מורה היותם רחוקים ממנו ושמיד ראה אותם "נצבים עליו" כלומר
אצלו; ולכן בא בכתוב הזה מלת "וירא" שתי פעמים, שהן שתי ראיות.
ומזה ידע שלא באו שם כפי מנהג הטבע... וכאשר הרגיש אברהם שהיו
אנשים גדולים ואשר כח אלוקי בהם, לא קראם ממקומו לומר: "גשו נא
אלי", אבל הוא עם כל חולשתו במילה רץ לקראתם מפתח האהל שהיה
יושב שמה והלך לקראתו במרוצה והשתחוה לפניהם אפים ארצה, וקראם
"אדונים" לדעתו שהיו שלוחי אלוה.

ספורנו ד"ה וירץ לקראתם בטרם יקרבו לדבר עמו;
"מפתח האהל: התחיל מן הפתח לרוץ לכבודם. כי הזריזות
לדבר יורה על חשיבותו בעיני המזדרז אליו, כענין (שמות
ל"ד ח') "וימהר משה ויקד ארצה וישתחוו".
ד"ה וישתחוו ארצה: כי היה תארט נורא, כאמרו (שופטים י"ג)
"ומראהו כמראה מלאך אלוהים, נורא מאד", ותשב אותם
לשלוחי איזה מלך.

1. מה ההבדל בין שלשתם ולפי איזו מהם הכנסת אורחים
של אברהם אבינו גדולה יותר?
2. התוכל להסביר את כפל ה"וירא" בדרך אחרת מאשר
פרשה אברבנאל?

ג. ד. יוקח נא מעט מים.
ספר החסידים כת"י תנא ע"פ כשר: תורה שלמה פרק י"ח ס"ה נ"ה;
... לפי שאסור לגנוב דעת הבריות, כי ידע אברהם שלא היו
מניחין לו לקחת בעצמו המים לרחוץ רגליהם, וגם לא יתכן
למלאכים שהיו מניחין אותו לקחת בעצמו המים - אע"פ שזכות גדול
לו... אבל כתוב "ואקחה פת לחם" לפי שבעל הבית בוצע.

1. מהי התמיהה בפסוקנן שרצה לישוב?
2. הסבר מהי "גנבת הדעת" שממנה רצה להמנע.

השאלות המסומנות x קשות והמסומנות xx קשות ביותר יענה כל אחד לפי הבנתו.
תשובות יש לשלוח לנחמה ליבוביץ, ההסתדרות הציונית העולמית, המחלקה לחינוך -
ולתרבות תורניים בגולה, ירושלים, ת.ד. 92.